

Joc d'equilibris

Acostumat a nedar entre partits de diferent color polític a Catalunya i a Madrid, l'empresariat català ha optat per participar en el joc sense comprometre les cartes. Una discreció que no ha pogut trencar ni el mateix Aznar amb el fitxatge de dos ministres catalans, com Josep Piqué i Anna Birulés. L'empresariat català no tan sols no s'ha abocat als braços dels populars, sinó que és un dels més crítics amb les seves ànsies centralitzadores.

Dels Manuel Girona, fundador del Banc de Barcelona i un dels homes més influents i rics de la Catalunya de final de segle passat: "Jo sóc conservador perquè tinc moltes coses per conservar." La gran burgesia, i de retruc l'empresariat, ha tendit tradicionalment a mantenir bones relacions amb el poder, vingui d'on vingui. Una màxima perfectament aplicable a Catalunya, on l'empresariat, a més, s'ha caracteritzat per una exquisida discreció per evitar qualsevol vinculació política, massa evident.

Abans d'arribar a la Moncloa, el 1996, José Maria Aznar mantenia una relació més aviat freda amb el món econòmic i empresarial. Qui era cap de l'oposició no havia aconseguit tenir bona sintonia ni amb el gran empresariat agrupat en la patronal espanyola, CEOE. Tampoc a Catalunya triomfava. Els membres del Cercle d'Economia recorden perfectament una conferència d'Aznar del 17 de gener de 1995, titulada "Crisis, política y recuperación económica", que va fer en qualitat de president del PP. "L'endemà, va circular per tot arreu que Aznar no se n'havia sortit. No havia convençut perquè venia amb el discurs d'un míting", assenyalen des de la institució barcelonina.

Però els resultats de les eleccions de 1996 van ajudar a canviar aquesta percepció. Després de la sensació de caos i desordre que van provocar els escàndols de l'últim govern socialista, el PP representava l'opció d'ordre i estabilitat. És a dir, la garantia d'un marc favorable per continuar expandint els negocis. A més, Aznar no va perdre el temps i va encarregar al seu equip econòmic posar fil a l'agulla en mesures de caire fiscal i econòmic. El PP va iniciar el que alguns han descrit com un *festeig* amb el món empresarial que va donar fruits gràcies a una conjuntura econòmica molt favora-

ble. "Déu n'hi do, els canvis que s'han fet en vuit anys", assenyalen empresaris catalans de tots els sectors. S'han fet passes per reconèixer les mancances del col·lectiu d'autònoms, s'ha reduït l'impost de societats, s'han simplificat tràmits administratius i es parla de comptabilitat simplificada per a pimes. El govern d'Aznar, a més, ha capitanejat l'economia espanyola en una onada de bonança que ha permès a l'estat créixer per sobre de la mitjana europea, reduir la taxa d'atur, registrar rècords en l'afiliació a la Seguretat Social i beneficiar-se d'una baixada de tipus d'interès generalitzats.

Però no tot han estat flors i violes. L'empresariat català no oblida, per exemple, la marxa enrere feta en la reforma laboral i que va protagonitzar el mateix Eduardo Zaplana, ja convertit en ministre de Treball. El Govern del PP es va haver d'empassar les promeses de flexibilitat fetes, després de patir una vaga general. I això no va agradar als empresaris. Tampoc han donat els resultats esperats les inversions promogudes pel Govern espanyol a Amèrica Llatina, en detriment d'altres mercats de proximitat molt importants per al teixit de petita i mitjana empresa catalana, com és l'Europa de l'Est, o altres més llunyans, però amb gran potencial, com són els mercats asiàtics. També cal incloure en aquest calaix de sastre el fracàs en l'àrea de Recerca i Desenvolupament, de la qual han estat responsables precisament els dos ministres catalans del govern Aznar: Josep Piqué, actualment ministre de Ciència i Tecnologia, i Anna Birulés. Un seguit de decepcions a les quals cal sumar la radicalització del discurs polític del govern Aznar des que gaudeix de majoria absoluta, i que ja ha començat a crear cert malestar. Com indica Josep González, president de la patronal de la petita i mitjana empresa, Pimec-Sefes, "la radicalització

es pot interpretar, de vegades, com a no estabilitat”.

La lluna de mel que es va iniciar fa vuit anys, per tant, comença a tenir esquerdes, sobretot després d'algunes actuacions controvertides com el veto a l'opa de Gas Natural sobre Iberdrola, que l'empresariat català ha interpretat com un cas d'intervencionisme polític, amb la intenció de potenciar econòmicament Madrid en detriment de Catalunya.

Al costat de qui mana. L'empresariat català sempre ha volgut tenir influència a Madrid perquè, malgrat l'estat de les autonomies, és allà on se segueix tallant la part més gran del bacallà. I això ha estat així en època socialista i també en època del PP. Quan CiU ha tingut capacitat de decidir, l'empresariat català s'ha sentit més còmode, però quan no, tampoc ha dubtat a adreçar-se directament als ministres de torn. “Si hi hagués major sintonia entre el Govern català i el de Madrid, segurament faríem més negoci”, admetia recentment un dirigent empresarial.

Ara bé, una cosa és Madrid i una altra Catalunya. Al Principat, el PP és la quarta força política i no ha governat mai, a diferència del que ha passat a les Balears o al País Valencià. Per això, els empresaris han perfeccionat la tècnica de nadar entre dues aigües, sense mullar-se en excés, en funció del color polític que predomini a Madrid. La burgesia catalana sempre ha anat molt en compte a comprometre's políticament, tot i que és de sobres conegut que una part significativa dels vots que obté el PP prové de barris benestants. La norma que impera en aquestes famílies és la discreció i una curiosa barreja de sensibilitats polítiques. Un exemple paradigmàtic és la família Guardans-Cambó. Entre els néts del líder de la Lliga Regionalista hi ha Pau Guardans i Cambó, director general d'Indústria quan Piqué n'era ministre; més tard, director general d'AC Hoteles; i més recentment, membre de l'Institut Catalunya Futur, que ha creat Josep Piqué per reforçar el discurs electoral del PP al Principat. Pau Guardans és germà d'Ignasi Guardans, diputat per CiU al Congrés de Madrid, i d'Helena Guardans, presidenta de l'Associació d'Em-

Marià Puig en un col·loqui europeu sobre l'empresa familiar, al costat del ministre d'Economia Rodrigo Rato i del comissari europeu d'Empresa, Erkki Liikanen, a Madrid. Marià Puig va ser un dels pocs empresaris catalans convidats al casament de la filla d'Aznar a l'Escorial.

presaris i Directius pel Canvi, convidada a la taula de Pasqual Maragall el passat dilluns durant el sopar que va organitzar el líder del PSC per a 500 empresaris, a 600 euros el cobert.

Una varietat de colors polítics que també es pot observar en una altra família emblemàtica de la burgesia catalana, com els Puig, propietaris d'una de les multinacionals catalanes més importants, dedicada a la perfumeria i la moda, amb marques tan conegudes com Nina Ricci, Carolina Herrera i Paco Rabanne. Una autèntica empresa de luxe, capitanejada durant molts anys pels germans Antoni, Marià, Josep M. i Enric Puig Planas. Precisament Marià Puig va ser un dels pocs empresaris catalans convidats al casament de la filla de José María Aznar el mes de setembre de l'any passat, mentre que als seus germans se'ls atribueixen, més aviat, simpaties cap a la formació nacionalista de CiU.

Marià Puig va coincidir a l'Escorial amb altres empresaris catalans com Mar Raventós, presidenta de l'empresa de cava Codorniu i el seu parent Higinio Raventós; José Manuel Lara Bosch, conseller delegat del Grup Planeta; el comte de Godó, propietari del Grup Godó i de *La Vanguardia*; i per descomptat, amb Josep Piqué i Anna Birulés. En total, set cata-

lans –amb les seves respectives parelles– entre un miler d'amics dels nuvis i dels seus pares. Tal i com assenyalava l'economista i historiador Francesc Cabana en un article a l'*Avui* pocs dies després de l'esdeveniment, “els catalans representaven, en tot cas, al voltant d'un 1% del total, un percentatge ridícul si el comparem amb els percentatges de l'economia catalana sobre el conjunt de l'estat”. Segons Cabana, “en una empresa gran i equilibrada hi ha d'haver una mica de tot, gent que es pugui entendre amb el Govern central o amb la Generalitat, mani qui mani. La burgesia sap que ha d'estar sempre al costat del poder i no enfrontada. Els nostres burgesos són, en general, massa bona gent i poc camaleònics. Van ser poc franquistes amb el franquisme, poc socialistes amb els socialistes i poc conservadors amb el Partit Popular”.

El pragmatisme que caracteritza l'empresariat català s'ha pogut observar aquests últims dies en els diferents actes de caire polític que han tingut lloc al Principat i amb la coincidència d'alguns convidats. Així doncs, dilluns passat es podia veure Antoni Brufau, president de Gas Natural, director general de la Caixa i actual president del Cercle d'Economia, en el sopar d'empresaris organitzat per Pasqual Maragall, juntament amb al-

Josep Piqué i José Luis Rodríguez Zapatero conversen després de participar en la XX Reunió del Cercle d'Economia, el passat 30 de novembre a Sitges.

tres empresaris, alguns vinculats més aviat a CiU, com el president de la Seda, Rafael Espanol, o Josep Lluís Vilaseca, president d'Agrupació Mútua. Dos dies després, Brufau feia presència també en la presentació del llibre *Què pensa Josep Piqué*. Un acte en què va coincidir amb Miquel Àngel Fraile, secretari general de la Confederació de Comerç de Catalunya, que una setmana abans també havia assistit al dinar en què Esquerra Republicana de Catalunya presentava el seu programa econòmic.

Aznar va intentar trencar aquesta tebior i decantar la balança cap al PP quan va arribar a la Moncloa, amb el fitxatge de dos ministres catalans, Piqué i Birulés, tots dos sortits de les files del Cercle d'Economia, una de les institucions econòmiques de major prestigi del Principat. Tots dos, a més, persones brillants i molt ben considerades en el món empresarial català, malgrat els seus viratges polítics (tots dos van començar en el PSUC, van passar després a CiU, i finalment, al PP). Una estratègia que va ajudar a reduir distàncies, però que no ha fet que l'empresariat català s'hagi llençat als braços dels populars.

Els matisos són molt importants, per exemple, en institucions com el Cercle d'Economia i el Círculo Ecuestre. El pri-

mer funciona com a *lobby*, mentre que el segon és més aviat un club social per a la burgesia empresarial catalana. Però tots dos vigilen amb cura que no se'ls identifiqüi amb cap opció política en concret i són els primers interessats a garantir la diversitat entre els seus associats. El Cercle d'Economia n'és un paradigma.

El Cercle despista. Des de la seva creació, fa quaranta anys, el Cercle d'Economia ha treballat per fer de pont entre el teixit empresarial català i el poder polític. Durant l'època socialista, aquesta funció va ser exercida per persones com Narcís Serra, que va ser secretari tècnic del Cercle; per Ernest Lluch, que va ser el primer secretari general del Cercle; i per Rafael Sunol, que també seria

Aznar va intentar trencar la tebior inicial amb el fitxatge de dos ministres catalans

secretari general del Cercle i president del Banc de Crèdit Industrial. Tant Serra com Lluch van ser ministres en el govern socialista. Però el gran cop d'efecte va arribar amb el fitxatge, el 1996, de Josep Piqué, llavors president del Cercle, com a ministre d'Indústria en el primer govern del PP, i d'Anna Birulés, membre de la Junta, com a ministra de Ciència i Tecnologia.

Hi ha qui ha vist des d'aleshores un clar desembarcament de responsables del PP en les conferències que organitza el Cercle amb certa periodicitat a Barcelona, o en les Jornades a Sitges que se celebren cada any. "Qualsevol entitat convida més els ministres del Govern que l'oposició –assenyalen des de la institució econòmica– però tot i així, hem tingut tant a Barcelona com a Sitges José Luis Rodríguez Zapatero, Pasqual Maragall, Joaquín Almunia, Jordi Sevilla, Josep Borrell, i en època del PP. Evidentment que han passat Aznar, Rato i Piqué, entre d'altres, però també Pujol, Artur Mas..."

De tots els colors. Així són els socis del Cercle d'Economia, entre els quals es pot trobar membres del Govern espanyol actual, com el ministre de Justícia, José María Michavila, al costat d'empresaris pròxims als plantejaments del Partit Popular com Leopoldo Rodés, president de Media Planning i primer president de l'Institut de la Empresa Familiar; i José Manuel Lara, actual president d'Antena 3 Televisión després de l'entrada del Grup Planeta. Tots ells al costat de socis com Josep M. Vallés, president de Ciutadans pel Canvi i exrector de la UAB; Andreu Morillas, secretari del Grup Parlamentari del PSC; i fins i tot líders sindicals, com Joan Coscubiela, secretari general de Comissions Obreres de Catalunya.

Als responsables del Cercle els agrada reconèixer que despisten. Si bé és cert que el PP ha begut de les seves files (a l'Institut Catalunya Futur, Piqué compta entre els seus col·laboradors amb Pau Guardans, Carlos Cuatrecasas, José Luis Oller, Joaquín Trigo i Borja García-Nieto, tots ells vinculats al Cercle d'Economia), també ho és que el Cercle és l'autor d'un dels documents més crítics amb la política econòmica del Partit Popular dels últims temps. Un document, elabo-

És a la cúpula barcelonina de la patronal Foment de Treball on el PP té més marge de maniobra

rat sota la presidència de Salvador Garró —un empresari sense ambicions polítiques, com el defineixen en el mateix Cercle—, que sota el títol “El paper de l'estat en el manteniment de l'equilibri econòmic territorial a Espanya”, denunciava l'octubre del 2001 la política centralista del Partit Popular. Un document que no va agradar gens a Madrid i que va portar el mateix Aznar a convocar un sopar amb els responsables del Cercle per llimar diferències.

La presència a Catalunya d'un partit nacionalista fort, com CiU, que ha ajudat a configurar majories a l'estat i que ha funcionat, amb major o menor eficàcia, com a interlocutor, ha fet que a la petita i mitjana empresa de Catalunya no li fes falta recórrer a opcions com el PP. Tot i això, és cert que entre la gran empresa les coses són un pèl diferents. És a la cúpula barcelonina de la patronal Foment del Treball, integrada a la CEOE, on el PP té més marge de maniobra.

Rosell i Cima, els amfitrions. L'actual ministre de Ciència i Tecnologia i líder del PP català explica en el llibre-entrevista *Què pensa Josep Piqué* el sopar que van compartir una nit de 1995, a final d'estiu, el matrimoni Piqué i José María Aznar, aleshores líder de l'oposició, a casa de Joan Rosell, president de Foment del Treball i president de la companyia elèctrica Fecsa fins que aquesta es va integrar en el grup Endesa, l'any passat. Aquella nit Piqué i Aznar es van conèixer i, vuit mesos després, el nou ocupant de la Moncloa el trucaria per oferir-li la cartera d'Indústria. Rosell presideix actualment el consell consultiu de Fecsa Endesa, que té funcions mera-

Aznar lliura a Ana Patricia Botin, presidenta de Banesto, el premi que li ha atorgat la patronal vallesana Cecot en la Nit de l'Empresa el novembre passat, davant de Jordi Pujol i Eusebi Cima.

ment informatives. En la cúpula directiva de Foment a Barcelona també hi ha Joaquín Trigo, que exerceix com a director executiu, i que és considerat un dels principals economistes del PP a Catalunya.

La sintonia que hi ha entre el PP i la cúpula barcelonina de Foment no és extensible a les organitzacions territorials associades, algunes de les quals s'inscriuen més aviat en l'òrbita convergent. Un cas més controvertit és el de la patronal vallesana, Cecot, presidida per Eusebi Cima, empresari tèxtil que capitaneja des de les files de Foment la creació d'una única patronal de pimes, entre Fepime i Pimec-Sefes. Identificat per uns com un home del PP i per altres més pròxim a CiU, el fet és que és un home de pes dins Foment. La Cecot va ser la primera patronal catalana que va oferir a Aznar un bany de masses, el 1995, quan l'aleshores candidat a la presidència encara es movia incòmode en els ambients empresarials. Aznar ho agrairia i tornaria a la patronal vallesana, ja com a president, el 1999, per commemorar el 125è aniversari de l'Institut Industrial. I ho faria per tercera vegada el novembre de l'any passat, compartint taula amb Jordi Pujol.

David Garrofé, secretari general de Cecot, considera “legítim que Aznar vingui a veure si pot convèncer i replegar vots”.

Per a Garrofé, el que s'ha de mirar “no és a qui ens hem acostat més o menys els empresaris, sinó que hi ha polítics que s'han volgut aproximar més a nosaltres que d'altres”. I recorda que, en època socialista, si bé Pedro Solbes “era força proper, Solchaga era poc donat a fer cas de les propostes empresarials. Estava obsessionat amb la política monetarista i el món empresarial n'estava tip”.

Tot i el pragmatisme que impera en el món empresarial català, el cas és que ha estat a Catalunya on l'equip econòmic d'Aznar ha rebut més crítiques per la seva política, especialment en el capítol d'infraestructures. Tant el Cercle d'Economia, com la Cambra de Comerç de Barcelona, el Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya i l'anomenat GTI-4 (un lobby en què participen Foment del Treball i el RACC, entre d'altres), han denunciat repetidament les mancances en el mapa català d'infraestructures i xarxes de comunicació. Un esperit crític que comença a estendre's i que va viure un altre episodi la setmana passada, amb un nou informe de la Cambra de Comerç de Barcelona, segons el qual Catalunya no ha fet més que perdre pes econòmic des de 1996 en el conjunt de l'estat.

Bàrbara Amorós